

GHEORGHE DUMITRESCU – BUMBEȘTI

Vasile Smeu

Dintre învățătorii din trecut, a căror activitate a avut un caracter progresist, luptând nu numai pentru a înlătura neștiința de carte din mintea țăranului, dar și pentru a crea mijloacele în vederea ridicării economice a țărănimii, face parte și Gheorghe Dumitrescu-Bumbești, ca pionier al înființării băncilor populare din România, colaborator apropiat al lui Spiru C. Haret. Pentru a putea înlătura întunericul din mijlocul țărănimii, cu leafa lui de învățător scoate revista „Șezătoarea săteanului” socotindu-se directorul și proprietarul ei. Primele numere găsite de noi din această revistă datează din anul 1912. La revista editată de Gheorghe Dumitrescu-Bumbești au colaborat scriitori și economiști de seamă ca: Ion Slavici, T.C.Ionescu-Pășcani, G.Hațeganu, I.Agârbiceanu, Zaharia Bârsan, Victor Eftimiu, G.Ionescu-Sisești, Octavian Goga, precum și o serie de preoți și învățători care vedeau în cooperatie limanul scăpării țărănimii de sărăcie și mizerie. Dintre articolele scrise de Gh.Dumitrescu-Bumbești la revista „Șezătoarea săteanului” amintim: „La moartea lui Spiru Haret”, „Lui Spiru Haret” în care solicită tuturor băncilor populare și cooperativelor să contribuie la strângerea unui fond „Spiru Haret” din care să se ridice în București un palat care să servească de internat pentru fiii de cooperatori care s-ar distinge urmând cursurile comerciale și de cooperatie, întâlnire pentru cooperatorii de pretutindeni precum și ca local al Centralei Băncilor Populare și al Cooperativelor Sătești” ...

fond la care și Banca Populară „Cipria” din comuna Bumbesti-Jiu, a contribuit cu suma de 100 lei, după cum reiese din procesul – verbal și lista băncilor care au luat inițiativa.

S-a născut în Scoarța, Gorj, în anul 1856 și a murit în august 1939 în comuna Bumbesti-Jiu unde este și înmormântat. Învățător, absolvent al școlii normale Tg-Jiu, subvizor școlar la Mehedinți și Dolj, prefect la Gorj și senator la Arad, membru permanent în Consiliul superior al Cooperăției din România.

În aceeași revistă – probabil ianuarie 1913, cooperativa fiind ruptă – se găsesc și alte lucrări scrise de el: „Călăuza Băncilor Populare”; „Din călătorii cooperative” și „Cooperația în Elveția”; pe care revista le recomandă Băncilor Populare din țară ca să-și înzestreze bibliotecile cu ele.

Având o activitate deosebită ca învățător în comuna Bumbesti-Jiu, unde a fost găsit de Spiru Haret cu atelier de tâmplărie și războaie de țesut, înființate din inițiativa lui personală, - confirmarea și a bătrânilor din sat (Petre Corâci de 91 de ani) – Gh. Dumitrescu-Bumbesti a fost făcut subvizor școlar în județul Gorj, dându-se sarcina să înființeze bănci populare și cooperative sătești. După ce și-a îndeplinit misiunea încredințată în Gorj, a fost mutat în Mehedinți și Dolj, în aceeași misiune.

În anul 1913, îl găsim pe Gh. Dumitrescu-Bumbesti în funcția de inspector general al Băncilor Populare (Șezătoarea Săteanului anul XV – nr.6-8 iunie – august 1913 pag. 44) la inaugurarea localului Băncii Populare „Alexandru Ghica” din comuna Oltenița Rurală, unde... într-o cuvântare plină de însuflețire face comparație de cum era starea materială a sătenilor cu 12 ani în urmă și cum se găsea atunci, care se bucură de roadele muncii lor datorită numai întovărășirilor de tot felul. Spune că noua credință a țaranului să fie numai cooperația, care-i va duce la vindecarea tuturor nevoilor (pag.45). Îndeamnă pe săteni să meargă înainte cu opera lor, ca prin întovărășiri să scape de cămătari și samsari, care cumpărau cu prețuri derizorii rodul muncii lor iar sătenii să-și procure ce le trebuie prin întovărășiri și atunci opera lor, va fi o

operă mare, o operă națională (pag. 46, op.cit.)

În revista „Șezătoarea Săteanului” nr.1 anulXVI ianuarie 1914, învățătorul Emanoil Popescu din comuna Turcinești - Gorj, scrie articolul: „Primele licăriri de mișcare economică culturală în Gorj”, pag. 4-9, ... arată că s-a lățit buruiana cea rea și s-a întins primejdioasa sectă a cămătarilor, că nația se află împărțită în 2 clase, dacă nu dușmane cel puțin nepăsătoare una față de cealaltă: jos o clasă ignorantă și săracă lipită pământului; sus, una bogată, a cărei producție se reazămă pe brațele celei de jos ... cu acest chip, suntem osândiți să pierim”. Și se întreabă Emanoil Popescu cine trebuie să fie eroul care înțelegând chemarea vremii să tune cu glas profetic, să apuce în mână vâslele și să ducă barca la liman? Drept este că s-ar fi gândit mulți la căutarea leacului, dar se temeau. Autorităților administrative le era teamă să nu ia mișcarea aceasta drept un început de socialism și în loc de mândrie să vadă un închipuit pericol...

Cu astfel de convingere ne-am altoit sufletele, acum șaisprezece ani (1898, n.n.), o ceată de 9 învățători și 9 preoți, lângă care s-au alăturat 2 comercianți, 13 mici proprietari și 20 de agricultori. Ceata aceasta am botezat-o „Societatea Luminarea Săteanului”, avea reședința în Bumbesti-Jiu și cuprindea 10 comune: Cartiu, Căineni, Curtișoara, Grui, Horezu, Mușetești, Rugi, Schela și Tetila.

Ceata era pusă sub președinția și ascultarea d-lui Gh.Dumitrescu-Bumbesti, pe atunci învățător, ca unul al cărui cuvânt avea mai multă autoritate și ca unul care ne îndemnase să începem mișcarea. Iată ce dorea societatea noastră: 1.Înființarea de biblioteci cu cărți și reviste pentru săteni și deprinderea celor știutori de carte cu citirea lor. 2. Înființarea școlilor de adulți. 3. Înființarea de bănci populare în fiecare comună, pentru a asigura o bună stare materială sătenilor. 4. Ținerea de conferințe populare, pentru a deprinde pe săteni cu moralitatea, munca, chibzuința, economia și iubirea de școală. 5. Darea de serbări pentru îmbogățirea bibliotecilor și eventual clădiri de localuri de școli. Avem îndatorirea, fiecare membru, să contribuim bănește cu 2

lei la început, drept taxă de înscriere și de aici înainte o cotizație de 1 leu pe lună... Trebuia muncă și dezbărare de interesele noastre proprii, alergătură, foc sfânt în suflete, mult, atât de mult încât să-l insuflăm și altora.. Și am dovedit că nu ne-a lipsit nimic din toate acestea. Pentru ca să afle mai multă lume de departe și să știe ce dorim și ce lucrăm noi, dădusem la lumină și o revistă purtând numele societății. Urzeala acestui plan măreț clocea poate de mult în mintea lui Dumitrescu-Bumbești. Prilejul dării lui la iveală a fost în seara de 20 ianuarie 1898 la o petrecere intimă și a fost adoptat de cei 6 învățători ce se aflau acolo. În primăvară, hotărâm punerea în înfăptuire a planului, scoatem revista de sub tipar și punem la cale pentru 26 aprilie prima conferință populară la Cartiu. Conferința se ține cu izbândă deplină și tot atunci se hotărăște darea unei serbări tot la Cartiu, pentru 31 mai, sub patronajul deputatului Dincă Schileru la care serbare s-a realizat un câștig de 1.300 lei. A luat parte la serbare toată elita târgujană, prefectul, magistrații tribunalului și judecătorii, fruntașii comerțului, proprietarii din județ.

O revelație prețioasă ne zâmbea în suflete: „A! Care va să zică stăpânirea nu-i contra noastră, ea ne apreciază! Curaj dar! De multe ori șovăiam de neîncredere. Bătrânii și cei cu greutate din familiile noastre ne certau amar socotindu-ne drept nebuni, sub ascultarea unui alt om și mai mare (Gh.Dumitrescu-Bumbești n.n.), care ne rătăcește mințile și, prin neglijarea treburilor noastre proprii, ne duce la ruină și sărăcie. Dar ziarele de seamă: *Drapelul*, *Liberalul*, *Adevărul*, *Dreptatea*, *Gazeta Transilvaniei*, *Constanța* și altele, ne încurajau prin: „Onoare vouă gorjenilor, care ați ridicat stindardul la o nouă redeșteptare ... Înainte, tot înainte! Cei mulți, care vă înțeleg, vă vor urma!”...

Trebuia să dăm înapoi, când un C.Alimănișteanu, un Ionescu-Gion, un Take Ionescu, un Dr. C.Istrati, un I.Calenderu și alți patrioți ne binecuvântau prin cuvintele: „Felicitările noastre sincere, mergeți tot așa înainte „ori” să fie ca munca și căldura voastră să găsească pretutindeni inițiatori! Înainte pentru țară și pentru știință!” și când profesorii gimnazului din Tg-Jiu, Piekarsky, Pătroșanu și Nicolau simțeau o deosebită plăcere

să ne însoțească prin comune la toate conferințele

Bilanțul primului an de muncă s-a încheiat cu 15 conferințe, 2 serbări și 2 bănci populare: Curtișoara și Schela.

Bucuria ne-a fost aproape de paroxism când, la Congresul învățătorilor din iulie 1900, Ministrul Școalelor de atunci, zicea: „De altfel rolul învățătorilor în mișcarea noastră comercială, a fost îmbucurător și norocos până în prezent. Mișcarea mai conștientă și mai sistematică a început din aceia parte binecuvântată care a dat în acest secol și pe Tudor Vladimirescu. Acolo, în Gorj, o mână de oameni cu inimă și pricepere, s-au pus în fruntea nu numai a mișcării culturale, dar și în fruntea mișcării economice. Ei muncesc cu sârg. Facă toți astfel!”

Gorjul avea atunci 17 bănci populare și mai multe societăți culturale și biblioteci din care una- cea din Bumbăști-Jiu – cu peste 1.000 de volume. Mehedinții au urmat bunul exemplu și avea 5 societăți culturale și 6 societăți cooperative. Doljul nu a voit să rămână mai prejos și avea mai multe bănci rurale. Mișcarea prindea în toată țara.

Trecerea bunului exemplu de la Gorj la Mehedinți și de aici la Dolj, coincide cu trecerea d-lui Dumitrescu-Bumbăști ca subrevizor, pe rând, la aceste două județe... Vizionari și naivi am fost socotiți și noi cei din ceata înjghebată sub Parâng la 1898, dar am reușit”.... Încheie articolul învățătorul Emanoil Popescu.

Am redat aproape în întregime articolul spre a se vedea inițiativa, munca de pionierat în mișcarea economică culturală, prestigiul de care s-a bucurat Gheorghe Dumitrescu-Bumbăști în cercul colegilor și colaboratorilor, precum și ecoul mișcării inițiate de învățătorii gorjenii în frunte cu Gheorghe Dumitrescu-Bumbăști.

În ziua de 29 iunie 1914 s-a inaugurat localul Băncii din Crivăț județul Ilfov, la care a luat parte Gh.Dumitrescu-Bumbăști din partea Casei Centrale... (revista Șezătoarea săteanului nr.6 anul XVI iunie 1914, pag. 32.)

Ultima revistă „Șezătoarea Săteanului” găsită și consultată de noi este nr. 11 anul XVI, noiembrie 1914. Str. Covaci 14 București,

abonament 5 lei anual).

După o prodigioasă activitate, în domenii diferite, dar cu scopul ridicării nivelului cultural și economic al țărăminii, învățătorul Gh.Dumitrescu-Bumbești, moare în august 1939 regretat de foștii lui colaboratori în domeniul cooperăției și mai cu seamă de locuitorii comunei Bumbești-Jiu, în a căror memorie se va păstra vie imaginea inimosului învățător.

În 1902, la stăruința lui Gh.Dumitrescu-Bumbești, a luat ființă banca populară „Cipria” din comuna Bumbești-Jiu, al cărui conducător printre alții a fost el în primul rând, pentru a înlesni creditul și a fructifica economiile sătenilor din Bumbești.

Gh. Dumitrescu-Bumbești în 1909 a scris monografia băncii populare „Gilortul” din Novaci. (datele cu cerneală sunt luate din *Almanahul istoric al băncilor populare din Gorj* - de P. Popeangă, V.Uscătescu).

P.S. Acest studiu l-am alcătuit cu sprijinul lui Alexandru Tatomirescu, fost învățător în Bumbești-Jiu.